

dum certam redigerem, tribuendam censui in sex dissertationes, ad quas, qui rei propositæ congruunt, librorum Gregorianorum tituli exigantur, huc etiam quosdam advocando, qui in sequentes libros à Raymundo collati fuerunt, dummodò ad hanc ipsam rem facere visi mihi fuissent. In prima, quæ erit ferè proœmii loco, agam de ecclesiastica jurisdictione, quæ generaliter potioribus Ecclesiæ dignitatibus, & officiis cohæret. Deinde ad singulos dignitatum, officiorumve gradus suspiciendo, sermonem instituiam in secunda de Pontifice Maximo, in tertia de Patriarchis, Primatibus, & Archiepiscopis, in quarta de Episcopis, in quinta de Prælatibus Episcopo inferioribus, vel episcopalem, vel quasi episcopalem jurisdictionem nactis, in postrema de Parochis, istorumque officio, ac potestate. Nemo non videt, rem hanc universam, quam pertractandam adgredior, summam per se exhibere elegantiam, ac majestatem, ubi nimirum emicant Ecclesiæ Dei facultates à Christo ad sponsæ suæ nitorem, dignitatemque concessæ; quamquam noverim, & in hoc argumento eximia opus esse prudentia tum scribentis, tum legentis, in qua si ego ex virium infirmitate post omnem adhibitam diligentiam defuisse videar, Lectores benevolos rogo, ut ipsi sapientia sua & benigna suppleant interpretatione, cui semper me morem gessurum profiteor.

DISSERTATIO PRIMA,

ET PROÆMIALIS

DE ECCLESIASTICA JURISDICTIONE,

Quæ generaliter potioribus Ecclesiæ Dignitatibus,
& Officiis cohæret.

Huc pertinet titulus 33. Libri I.

CAPUT I.

Quid sit Ecclesiastica jurisdictio.

NON est adeo facile, uti nonnulli putant, prima rerum principia ponere, & quoties de rebus ad sublimem scientiam pertinentibus agitur, definitiones causarum altissimas explicare. Jurisdictionem ecclesiasticam passim & vulgò nominant, in varias species partiuntur, quibus modis, & quibus in casibus eadem exerceatur, explanant. Quid illa sit, pauci meo judicio, accuratè ac dilucidè tradiderunt. Et quidem initio nolo esse sollicitus de Grammaticali nominis derivatione, libenter relinquendo iis, qui liberiore otio abundant, investigationem, an jurisdictio abs jure dicundo, an potius abs jure, & ditione dicatur. Potius rem ipsam considero, in qua, si fundamentum omnium disputationum jacitur, studendum est, ut ita ponatur, quo cætera faciliè superextrui valeant; si fons & origo omnium traditionum agnoscitur, cavendum, ut recto tramite universa exinde deduci consecutaria possint. Itaque in primis ajo, latius patere jurisdictionis significationem in ecclesiastico jure, quam in jure civili Romanorum. Etenim Juriconsulti veteres Romanarum legum Interpretes, qui jurisdictionem abs jure dicundo appellabant, quadruplicem in Republica potestatem, ac jus agnoscebant,

& distinguebant; nimirum majestatem, imperium, jurisdictionem, ac notionem. Majestatem dicebant supremum illud jus cæterorum omnium jurium originem, ac veluti fontem, ex quo omnia jura, potestatesque manarent, elucebatque potissimum in legibus ad commune bonum ferendis. Residebat illa in populo libera Reipublicæ tempore, translata deinde in Imperatores ætate recentiore. Imperium appellabant potestatem coercendi facinorosos homines, aliàs gladii potestatem; atque ista tempore libera Reipublica fuit aliquandiu penes populum, cui reservata erat facultas de capite Civis Romani pronuntiandi, deinde verò singulari jure concessa fuit Magistratibus. Jurisdictionem nominabant potestatem cognoscendi, judicandi, judicatum exequendi, & judicem dandi; quam Magistratus perpetuò in vim proprii officii obtinuerunt, concessa quoque ipsis facultate coercendi, non tamen graviter, ne, si omnis coercendi facultas deesset, inanis omnino jurisdictio redderetur; unde traditum scimus, imperium quoddam, quod mixtum ad differentiam meri vocaverunt, jurisdictioni necessariò cohære. Denique notionem dicebant facultatem cognoscendi, & judicandi; non tamen judicatum exequendi, & Judicem dandi; quæ com-

petebat pedaneis iudicibus, & datis Magistratum auctoritate instar propemodum arbitrorum. *Aliter sonat* in iure ecclesiastico jurisdictionis nomen; videlicet cunctas ambitu suo complectitur, quæ Ecclesiæ competunt, facultates. Ferendæ sunt leges ab Ecclesia ad definienda Fidei dogmata, ad mores Fidelium informandos, ad disciplinam stabiliendam? Jurisdictionis explicari dicitur. Sunt coercendi rei depositionis, suspensionis, anathematis pœna? Id jurisdictionis est. Convocanda ne comitia Antistitum, monendus unusquisque Prælati, ut in officium, ac munus suum incumbat? Jurisdictionis exercetur. Interponenda ne auctoritas in dedicatione Templorum, in erectione, restoratione Ecclesiarum, vel beneficiorum, in institutione Clericorum in beneficiis, in alienatione rerum ad Ecclesiam pertinentium, & in aliis similibus? Jurisdictionis est. Uno verbo: jurisdictionis appellatur *universalis quædam potestas ea gerendi, atque gubernandi, qua ad commodum Ecclesiæ pertinent;* quamquam jurisdictionis nomen aliquando Pontifices usurpaverint, ut distinguerent à ministeriis, quod attinet ad certos juris effectus, qui ex principiis Romani juris erant definiendi, cap. ult. in fine de off. & pot. jud. deleg.

Hæc tamen generalis jurisdictionis significatio usu loquendi contracta fuit, & contrahi necessario debuit ad discernendas duplicis generis potestates, quæ sacris Ecclesiæ administris competunt. Nulla est magis vulgaris apud nostros, quam communis illa ab omnibus recepta traditio, qua docemur, aliam esse in Ecclesia *ordinis*, aliam *jurisdictionis* potestatem: & quidem potestas ordinis multiplex est, in tot nimirum genera distributa, quot gradibus ecclesiastica Hierarchia consistit, quorum omnium graduum officia modò ad Corpus Christi verum in Eucharistia conficiendum, offerendum, ac ministrandum, modò ad Corpus Christi mysticum (qualis dicitur Fidelium cætus,) instituendum, expiandum, ac sanctificandum, discreto sanè singulorum munere diri-

guntur. At *potestas jurisdictionis* uno tantum genere continetur, tota in Corpus Christi mysticum exercenda, quamquam modò ab universo Clero in solidum administrata, modò à majoribus tantum minorum accedente consilio, vel consensu, modò à majoribus eisdem penitus liberè, prout variæ temporum, locorum, causarumque rationes invexerunt, aut constitutiones probaverunt. Quomodò verò invicem duæ istæ potestates discernantur; unde fiat, ut perspicuè demonstratur, quænam ecclesiasticorum munera ad potestatem ordinis, quænam ad potestatem jurisdictionis referantur, tenebræ passim crassissimæ à Pragmaticis offunduntur, resque universa ita tractatur, ac si nulla propemodum certa generalia figi principia possint. *Alii* exempla congerunt ad propositum illustrandum, & tradunt ex. gr., facultatem erigendi templa, beneficia conferendi, & alia numero plurima ad jurisdictionis potestatem referri; viceversa ad potestatem ordinis facultatem ordinandi Clericos, consecrandi Ecclesias, Sacramentum Confirmationis administrandi, atque alia benè multa. Si causam discriminis quæras, cuncta silentio obruunt. Ego sanè jamdiu novi, non exemplis statuenda esse principia scientiarum, sed tantum utilia esse exempla posse post principia constituta, quoniam exempla sunt consecratoria, non fundamenta, & causæ generalium præceptorum. *Alii* tradunt, illam dici potestatem ordinis, quæ nequit non ordinato ab ordinato mandari, quæ autem mandari potest, eam jurisdictioni tribui. *Alii* docent, potestatem ordinis non posse acquiri non ordinato in vim consuetudinis, præscriptionis, privilegii, statuti, conventionisque singularis, contra quam vigeat in potestate jurisdictionis. *Alii* indicant, potestatem ordinis episcopalis acquiri Episcopo tum demum, cum sit consecratus, potestatem autem jurisdictionis ex jure communi Decretalium adquisitam ferè censi statim ab electione confirmata. *Alii* denique observant, potestatem ordi-

nis

nis ex. gr. Episcopalis non transferri in Capitulum Sede vacante, contra quam ferre contingat in potestate jurisdictionis. Ast universæ istæ traditiones, quamquam potestatis, naturam tamen non satis pandunt, imò occasionem præbent dubitationibus, quibus singula implicentur. Quid enim, si ex. gr. quærat, cur mandari nequeat potestas ordinis, cur nequeat acquiri consuetudine, præscriptione, privilegio, statuto, ac conventionione, cur nequeat acquiri Episcopo electo confirmato, cur nequeat in Capitulum Sede vacante transire, quando hæc omnia in jurisdictionis potestate contingunt; aut cur è converso mandetur, acquiratur, & transeat potestas jurisdictionis, quando nec mandatur, nec acquiratur, nec transit in propositis speciebus potestas ordinis? Altiora sanè principia erunt stabilienda. Finge insuper, controversiam suboriri, an certa potestas ad ordinem potius, an ad jurisdictionem spectet, hanc ex positis laudatis principiis definire minimè poteris. Num dices investigandum esse, an ea potestas, de qua quæritur, mandari possit, an minus, num transeat in Capitulum vacante Sede, an minus; num acquiri valeat consuetudine, aliove simili titulo, an minus; num acquiratur Episcopo electo confirmato, an minus? & quo casu mandari, transire, & acquiri ita possit, potestati jurisdictionis, secus potestati ordinis adscribendam censebis? Non inde facilè decides controversias omnes, cum eisdem de causis novæ dubitationes emergerent, num potestas, de qua quæritur, mandari, acquiri, & transire in alios valeat.

Dabo ego lubens operam, ut utriusque potestatis discrimina in aperta luce collocentur; qua tamen in re altissimè repetenda est vis, atque indoles facultatum ambarum. Apud universas gentes ad certam Sacrorum communionem ita suadente naturali ratione inducendam causam fovendæ religionis in Deum constitui debuerunt Sacerdotes, seu rerum sacrarum

administri, quorum opera profanus populus doceretur, erigerentur templa, certi etiam ritus statuerentur divino cultui accommodati. Atque hæc erat, quæ Sacerdotibus à populo designatis competeat potestas spectans res sacras, sive divinas, quam jurisdictionem appellabant. Quam rationem generaliter obtinuisse puto apud omnes, etiam tum primùm, quum homines naturali tantum jure regebantur: uti enim apud ipsos causa administrandæ civilis Reipublicæ opportunum maximè fuit creare populorum Duces, ne ferarum more unusquisque suæ voluntati liberè indulgeret; ita causa exhibendi cultus in Deum, utile visum est, ministros sacri ejusdem cultus designari, quorum cura fieret, ut in Deo colendo una esset singulorum adfectio, una ratio, & voluntas. Verùm deinde cum plerique hominum fuerint miserè superstitionibus obruti, & nefaria idololatria obcæcati, ex Dei Optimi Maximi clementia factum est, ut in electo Judæorum populo certa veri Sacerdotii forma haberetur in Levitica Tribu, statis certis ceremoniis, quas nemo contemneret, unusquisque sequeretur; satisque fuit, Levitis ministerium Sacrorum concedere, ut statim Levitis ipsis concessa videretur jurisdictionis illa, quam homines olim in Sacerdotes communi suffragio designatos contulerant. Unde liquet, originem jurisdictionis sacræ ex jure gentium ductam fuisse, deinde divino jure non solum confirmatam, sed certo hominum generi singulari prærogativa donatam. Tum verò cum quorundam præterea certorum rituum se Deus ipse fecisset auctorem, qualis passim in Libro Levitici legimus, nova facultas Sacerdotali officio accessit à Divino positivo jure primam originem habens, qualis nimirum novos illos divinos ritus obeundos spectabat, unde etiam Leviticum munus à munere cæterorum Sacerdotum apud alias gentes constitutorum distinguebatur. Prima ista fuerunt Christiani ministerii veluti lineamenta, & figuræ, quas deinde Christus à Deo in tem-

tempore hominibus datus divina sua auctoritate complevit, atque undecumque perfecit ad nobiliorem Sponsæ Ecclesiæ dignitatem. Siquidem ipse, dum Apostolos elegit, ministerio sanè perpetuo in seos quoscumque Successores transferendo, primùm voluit, ut cura omnis, & sollicitudo Sacrorum, qualis jure divino vetere in Levitis, jure gentium in designatis à populo residebat, penes illos existeret; deinde, quod singularia Sacramenta ad fidelis populi præsidium nova salutari lege instituit, Sacramentum Ordinis, à quo cætera Sacramenta ministerii causa penderent, condidit, cujus qui caractere insigniretur, ipse unus Sacramenta illa conficeret (si baptismatis Sacramentum excipias, quod utpotè necessarium ex indulgentia quadam, & dispensatione quocumque ministrante susciperetur; aut fortè etiam Sacramentum conjugii, si verum est quod nonnulli opinantur, singularem agnoscit in eo Sacramenti naturam, proptereaque illud contrahentium ipsorum ministerio fuisse relictum). En discretas jurisdictionis, atque ordinis potestates, ita, ut jurisdictionis rectè dicatur potestas, quæ ex ipsa natura Sacerdotii etiam ex antiquissima sui origine profluit, quæ primùm apud omnes homines constitit, deinde ad Levitas traducta, tandem ad Sacerdotes evangelicos devoluta dignoscitur; ordinis rectè dicatur potestas, quæ in collatione Sacramentorum recens à Christo institutorum sit exercenda.

Nondum tamen satis hæc perspicua esse possunt, nisi quædam adjiciam de ordinis potestate, qua adamussim cognita, statim deprehendatur, in quo jurisdictionis consistat. Non eadem est, qualis cæterorum Sacramentorum, ordinis Sacramenti natura; reliqua enim individua dicere possumus singula, non ordinem in plures distinctos gradus tributum, quales sunt Episcopatus, Presbyteratus, Diaconatus, Hypodiaconatus, Acolythatus, Exorcistatus, Lectoratus, Ostiariatus; quorum in primis dignitatem si conside-

remus, alii aliis præstant, nimirum priores quatuor majores & sacri, posteriores minores neque adeo sacri dicuntur; quorum deinde si ad institutionem respiciamus, Episcopatus, & Presbyteratus divinam expressam indicare possumus institutionem; Diaconatus jam ab Apostolis ipsis commissum ministerium scimus ex Actis Luca cap. 6., unde etiam Christum fuisse ejus auctorem facilè colligimus; cæteros in genere quidem suo ab eodem Salvatore fuisse præstitutos, dum sacram Hierarchiam generaliter ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris coalescere voluit; in specie autem ab Ecclesia designatos fuisse perspicimus, prout sacrorum administrandorum decus, Ecclesiæ utilitas, & necessitas pro temporum, & locorum ratione postulavit; unde scimus, olim nonnullos ex memoratis gradibus alicubi non extitisse, extitisse è converso alios, qui ab usu recentioribus sæculis recesserunt; quales nominari possent Psalmistatus, & Cantoratus; quorum denique si tributa officia perpendamus, valdè inter sese distincta cernemus; proindeque aliam potestatem ordinis in Episcopo, aliam in Presbytero, aliam in Diacono, aliam, ut paucis dicam, in reliquis inferioribus Clericis invenimus; omnes sanè utut in Episcopis tanquam præcellentibus semper, in Presbyteris, & Diaconis aliquando, potestati jurisdictionis coherentes; ubicumque tamen, & quandocumque abs jurisdictionis potestate distinctas.

Quod modò dixerim, divino jure ecclesiasticum ordinem fuisse institutum, non inde colligitur, à divino quoque jure repetendas esse singulas graduum, officiorumque distinctiones. Quamquam enim verissimum sit, divino jure distingui Episcopatum à Presbyteratu, Presbyteratum à Diaconatu; ut tamen Subdiaconatus à Diaconatu, à Subdiaconatu cæteri minores ordines, quemadmodum & ipsi invicem, secernerentur, id jure suo Ecclesia induxit; imò nec in omnibus singulorum graduum functionibus, etiam

illo-

illorum, qui Deum institutorem, distributorumque habuerunt, secernendis auctor est Deus; quando scimus, Ecclesiam ipsam certo ordini adscripsisse, quod alteri etiam adscribere potuisset. Divino jure Episcoporum ordo illud habet singulare, ut nemo infra ipsos constitutus Episcoporum, Sacerdotum, & Diaconorum faciat ordinationem, item ut nemo eo ordine non insignitus Baptizatos Sacramento Confirmationis ordinario jure perficiat. Divino jure Presbyterorum ordo illud habet, ut ab ipso, non ab alio inferiore Eucharistia conficiatur, offeratur, & tempore confectiois administretur; item administrentur Sacramenta penitentiae, olei infirmorum, & Sacramentum conjugii, si verum est, contrahentes non esse Sacramenti ministros. Divino jure Diaconorum ordo illud habet, ut nemo ipsi inferior Sacramentum baptismatis solemniter conferat, Sacerdoti Eucharistiam conficienti in sacris ministret, eandemque Eucharistiam absentibus dispenset. Cur non Ecclesia potuit, certas, quæ ab uno ordine peragi regulariter possent, functiones, superiori ordini veluti proprias reservare? Hujusmodi est in primis consecratio Ecclesiarum, altarium, & vasorum sacro chrismate faciendæ, collatio minorum ordinum infra Diaconatum, imò & tonsura Clericorum, olei, & chrismatis confectio, quæ sanè singula licèt in conspectu divini juris etiam Sacerdotibus concedi potuissent, jure tamen ecclesiastico solos Episcopos ministros desiderant.

Antequam verò ulterius progrediar, remque hanc universam clarius illustrem, nonnulla extricare juvat offencula, quæ negotium progredienti facessere possunt. Is est in primis Canon. 1. dist. 95., ubi cum Gregorius Magnus concedere videatur Presbyteris, ut baptizatos in frontibus chrismate tangant, quibus in locis Episcopi desint, fortè quisquam observabit, ex dispensatione quadam permissum aliquando fuisse Presbyteris, ut Sacramentum confirmationis administrarent,

proindeque non jure divino eam potestatem Episcopis reservari. Ego jamdiu in meis animadversionibus in Codicem Gratianum agnovi corruptam Gratiani editionem: etenim pro illis verbis *qui baptizati sunt, & baptizatos*, legendum potius est: *qui baptizandi sunt, & baptizandos*, quemadmodum habetur tum in editione Veneta Gregorianæ epistolæ anni 1505., tum in Parisiensibus anni 1518. 1571. 1586., tum in Basileensi anni 1564., tum denique in Maurina, ubi Monachi auctores testantur, ita se legisse in MSS. veteribus numero quatordecim. Porrò verba ita concepta designant, aliam fuisse consignationem Presbyteris concessam, quam confirmatoriam, quoniam confirmatoria non in baptizandis, sed in baptizatis exercetur. Erat igitur illa consignatio quædam ceremonialis, qua Catechumeni ad baptismum præparabantur, cujus generis vestigia adhuc supersunt in recentioribus baptismi ritibus, Can. 70. de cons. dist. 4. Cæterum in eadem epistola Gregorii ad Januarium Calaritanum expressè legimus, confirmatoriam unctionem ad solos Episcopos pertinere, Can. 120. de consecr. dist. 4., quod pridem Innocentius Papa I. ad Decentium Eugubinum scribens ex divino jure repetebat his verbis cap. 3. *Hæc autem Pontificibus solis deberi, ut vel consignent, vel Paraclitum Spiritum tradant, non solum consuetudo ecclesiastica demonstrat, veram & illa lectio Actuum Apostolorum, quæ asserit, Petrum, & Joannem esse directos, qui jam baptizatis traderent Spiritum Sanctum.* Idipsum perspicuè tradidit Innocentius III. in cap. 4. de consuetudine, dum reprobavit consuetudinem quorundam Orientalium Presbyterorum Sacramentum confirmationis administrantium, scribens inter cætera, Sacramentum istud *ab Apostolorum tempore fuisse solis Pontificibus reservatum.* Quod si retineatur vox *baptizati, baptizatos*, intelligemus illam chrismationem ceremoniam, quæ fit statim post baptismum, distinctam à manuum impositione confirmatoria, uti distinguitur in Can. 4. distinct. 68. Secundò huic adferri solet, quod

tra-

tradebat S. Hieronymus in Can. 24. dist. 93. ibi. *Quid facit, excepta ordinatione, Episcopus, quod Presbyter non faciat?* quasi sanctus vir sentiret, confirmationis administrationem Presbytero non denegari. Verum quicumque considerat scopum Hieronymi, ambitum quorundam Diaconorum sese supra Presbyteros effrentium coërcituri, statim intelligit, agi ibidem de potestate regendi Hierarchicam Ecclesie rationem, in qua sanè præter ordinationem sacram nihil erat divino jure ex sententia sancti Doctoris singulare Episcopis, quod Presbyteris convenire non possit. Minimè verò sollicitus esse debebat Hieronymus de Sacramento confirmationis, utpotè quod ad Hierarchiæ Clericalis regimen non spectabat. Tertio huc etiam referunt, quod legitur apud eundem Hieronymum in Dialogo adversus Luciferianos, nimirum, quod in Ecclesia baptizatus non nisi per manum Episcopi accipiat Spiritum Sanctum, hoc fieri *ad honorem potius Sacerdotis, quam ad legis necessitatem.* Etiam hoc in loco sancti viri scopus est attendendus: videlicet ille Luciferianos adgrediens non quidem dicebat, ad legis necessitatem non pertinere, quod Episcopi Spiritum Sanctum in confirmatione conferrent, sed Spiritum Sanctum etiam collatum fuisse ab Arianis baptizantibus, quod Luciferiani inficiabantur. Quarto huc referunt Ambrosii monumentum in cap. 4. in epistolam Pauli ad Ephesios ita scribentis: *Apud Ægyptum Presbyteri consignant, si præsens non sit Episcopus.* Sed præterquamquod hæc factum Ægyptiorum, non jus indicant, quis hodie ignorat, hæc commentaria falso Ambrosio fuisse tributa, quemadmodum eruditi demonstraverunt? Adde, ibidem statim commentariorum auctorem in eam ivisse sententiam, ut traderet, Episcopatus ordinem non esse à Presbyteratu distinctum, dum ita subsequitur: *Sed quia cœperunt sequentes Presbyteri indigni inveniri ad Primatus tenendos, immutata est ratio, prospiciente Cornelio, ut non ordo, sed meritum crearet Episcopum &c.* Nemini igitur mirum sit, aucto-

rem illum potestatem confirmandi tribuisse Presbyteris, qui ab Episcopis Presbyteros non secernebat. Denique quod gravius esse videtur, adferri solet decretum Eugenii IV. pro Armenis, in quo inter cœtera hæc leguntur: *Legitur aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem ex rationabili causa, & admodum urgente, simplicem Sacerdotem chrismate per Episcopum confecto administrasse hoc confirmationis Sacramentum.* Si hæc verba referenda essent ad memoratam Gregorii Magni epistolam, quam apud Gratianum corruptam fuisse modò adnotabam, dicendum sanè foret, Eugenium retulisse, quid vulgò traderetur, non singulare quidpiam constituisse. Equidem Armeni Schismatici in more habebant, ut Confirmationis Sacramentum Presbyteris administrandum relinquerent, uti deducitur ex eorundem Armenorum Concilio anni 1342. apud Martenium in tomo 7., item ex facto Clementis VI., qui non aliter recipiendum voluit in communionem Consolatorem Armenorum Patriarcham, quam si profiteretur inter cetera, Sacramentum Confirmationis non posse ex officio ordinario ab alio, quam ab Episcopo ministrari. Hinc Eugenius IV. Armenos instructurus in disciplina Sacramentorum, ut indicaret, Sacramentum illud Episcopis reservari, totum ad extraordinariam Pontificis Maximi auctoritatem exegit, si quando adpareret, quandoque Presbyteris & illud fuisse concessum.

Video me in gravissimam disputationem adduci, potissimum inter Theologos veteres agitatum, num extra ordinem Pontifex Maximus mandare Presbytero possit, cum gravissima urgeat causa, ut Sacramentum Confirmationis administret. Planè in Tridentino Concilio cum definitum fuerit sess. 7. Canone 3. de confirmatione, *Ordinarium* ejus Sacramenti ministrum Episcopum esse, de ministro extra ordinem constituendo nihil cautum est, proptereaque sine Concilii injuria quandoque Pontifices Maximi recentiores ea potestate usi fuerunt, præsertim postquam

quam S. Thomas in 4. dist. 7. quæst. 3., & 3. parte quæst. 72. art. 11. in eam ivit opinionem, insuper habitis aliorum sententiis, qui contra scripsissent, Cardinalis Pulli, Hugonis Victorini, Hadriani, Durandi, & Estii, quibus recentiores alii subscripserunt. Orta primum hæc quæstio fuit post sæculum duodecimum, quo jam prodierat codex Gratianus: Corrupta autem Gratiani editio in dicto Can. 1. dist. 95. plurimum roboris conciliare potuit scriptoribus extraordinario ministro faventibus, uti colligitur ex eis, quæ ad hanc rem tradidit Benedictus XIV. in libr. 7. de Synodo Diocesana cap. 7. Ego verò post agnitionem Gratianei codicis vitium potius enitendum curarem, ut concludatur, jure quidem divino episcopali ordini solemnem, quæ ordinariæ nomine designatur, reservatam fuisse ejus Sacramenti administrationem, quamquam extra ordinem etiam committi posse non Episcopo, sed Presbytero gravi urgente necessitate Romanus Antistes divinæ voluntatis interpret aliquando declaret, eodem ferè pacto, quo ordinaria, & solemnis baptismatis administratio Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordini est adnexa, quin repugnet, Ecclesiam & omnibus etiam Laicis permissam à Christo baptizandi facultatem interpretatam fuisse, proportionem tamen servata inter baptismum, & confirmationem, scilicet ut eò facilius in baptismo minister necdum Diaconus, quam in confirmatione minister necdum Episcopus admitatur, quò major est baptismatis, quam confirmationis suscipiendæ, administrandæve necessitas.

Revertamur in viam, à qua videor paulisper fuisse digressus. Sunt ecclesiastici quidam ritus ab Ecclesia ipsa adjecti divinatorum Sacramentorum exemplo, quos Ecclesia aut Episcoporum, aut Presbyterorum, aut etiam inferiorum Clericorum ordini tribuere potuit. Constituit Ecclesia minores ordines exemplo majorum divino jure institutorum. En causam, cur, ex quo Episcopis ordinum majorum collatio

reservata fuerit jure divino, reservata fuerit jure Ecclesiastico collatio minorum. Voluit Ecclesia, ut in templis Deo dicandis figura quædam agnosceretur animæ Deo servientis. En causam, cur quemadmodum baptismus fidelium à Presbytero, confirmatio per inunctionem facta ab Episcopo solo est exspectanda Divino, juxta ea quæ diximus, jure; ita Ecclesia voluerit, benedictiones templorum etiam à Presbyteris mandato Episcoporum fieri posse, non verò consecrationes per inunctiones faciendas (idipsum dic de altaribus, & vasis inunctione consecrandis) quæ Episcopis reservantur. Cur non ad exemplum istorum potuit Ecclesia ordinis Episcopalis potestati adicere olei, & chrismatis consecrationem, unde cœterarum rerum consecratio profluit? Cur non ad exemplum sacræ ordinationis à solo Episcopo celebrandæ caveri potuit, ut solus Episcopus virgines in monasteriis consecraret? Cur non, ut consecratis Ecclesias deinde pollutas solus Episcopus reconciliaret, juxta capitulum 9. de consecr. Eccles. vel altaris?

Multum tamen discriminis intercedit inter potestatem ordinis abs jure divino designatam, & eam ordinis potestatem, quam jure suo Ecclesia adjecit. In priore nulla admittitur dispensatio, nisi fortè quibus in casibus aliter suadeat recta divini juris interpretatio; quemadmodum modò de Sacramento Confirmationis observatum est. Quis enim unquam tradere potuit, à non Episcopo posse quandoque Episcopos, Diaconos, Presbyteros ordinari, aut posse à non Presbytero confici Eucharistiam, Sacramentum Pœnitentiæ, vel Extrêmæ Unctionis administrari? At in posteriore potestatis ordinis specie dispensatio Ecclesie admitti potest; quoniam de dispensatione agitur, quæ non divinum jus, sed Ecclesiasticum afficit. Hinc nemo ex. gr. inficiari poterit, minores ordines ex ecclesiastico privilegio etiam à Presbyteris posse aliquando conferri in conspectu multorum hujusmodi singularium jurium, quibus pluri-

mi præsertim monasteriorum Abbates gaudent. Hinc & olei sacri, & chrismatis confectio concedi Presbyteris potuit aliquando, quemadmodum legimus apud Joannem Diaconum testantem in sua epistola ad Senarium apud Mabillonium edita in tom. I. Musæi Italici, Africanis Presbyteris fuisse concessum. Similia dicas de consecratione ecclesiarum, altarium, vasorum, ac virginum.

Sic explicata ordinis potestate, modo etiam indicato, quo ista seu divino, seu ecclesiastico jure constituta potestati jurisdictiones accesserit, jam liquet statim, quidnam nomine ecclesiasticæ jurisdictionis intelligere debeamus; eam scilicet, quæ nec in Sacramentis à Christo institutis administrandis versatur, neque in exercendis rebus sacris quibusdam ab Ecclesia invecitis ad exemplum Sacramentorum, & Ecclesiæ ejusdem auctoritate certo ordini adnexis; sed potius versatur in iis, quæ ex jure gentium Sacerdotibus competunt, aut præter jus gentium ex moribus nationum, & provinciarum. Igitur jurisdictionis potestas erit, si jurgia inter dissidentes componantur, si contumaces pœnis coercantur, si bona administrantur, si leges edantur, promulgentur, abrogentur, si à legibus dispensentur, si erigendæ sint sacræ ædes ad publicos, sacrosque conventus, si instruendi populi, si dioceseos fines stabilendi, si convocanda comitia, aut his similia peragenda; quæ sanè omnia si & ipsi Gentium Sacerdotes obtinuerunt, solidato in evangelicis ministris vero Sacerdotio Dei, ad ministros eosdem vi quadam ingenita ministerii sui pertinere noscuntur. Hinc autem planè intelligimus, & quidem facilè, omnes discriminis causas, quæ inter potestatem ordinis, & potestatem jurisdictionis intercedunt, quarum aliàs commoda reddi ratio non valeret. Scimus, potestatem ordinis mandari non ordinato non posse, contra quam contingat in potestate jurisdictionis episcopalis, quæ non Episcopo committitur. Ex eo id profluit, quod potestas juris-

isdictionis ex jure gentium originem ducit, quo inspecto qui eam nanciscebatur, eandem mandare poterat: hæc autem jurisdictionis translata in Sacerdotes à Deo designatos, dignior quidem evasit, & nobilior, non naturam suam, atque indolem immutavit. At potestas ordinis primum ex Divino Christi jure profecta est, & quando Christus voluit ex Sacramento ordinis cœterorum ferè Sacramentorum ministeria pendere, divina hæc dispositio mandatis hominum immutari non potest. Scimus, potestatem jurisdictionis subjacere consuetudinibus, privilegiis, præscriptionibus, statutis, conventionibus, concordatis, quod in potestate ordinis non contingit. Eadem ratio redditur, quia nimirum jurisdictionis sacrarum juxta jus gentium laudatis causis fuit obnoxia. Scimus, in Capitula Cathedralium transferri jurisdictionem episcopalem post mortem Episcopi, quamquam transferri nequeat potestas ordinis. Eandem est hujus disciplinæ causa, quia videlicet jure gentium jurisdictionis sacrarum defuncto Sacerdotum Principe in Sacerdotum collegium commeabat. Scimus, potestatem ordinis in omnibus eodem ordine insignitis æqualem esse, potestatem jurisdictionis inæqualem. Si causam quaris, ego statim ajo, jurisdictionem sacrarum ex jure gentium profectam non æqualiter Sacerdotibus universis, ac singulis fuisse concessam. Scimus, jurisdictionem in Corpus Christi mysticum exerceri totam, nunquam in Corpus Christi verum; potestatem autem ordinis modò ad Corpus Christi verum, modò ad mysticum referri. Pendet id ex eo, quod jurisdictionis ex Gentium jure profecta erga fidelem populum exerceretur extra causam Sacramentorum, quorum institutio olim gentes latuit, & ab una Christi voluntate profluxit; at ordo à Christo institutus ad certa Sacramenta relatus est, in quibus modò Christi Corpus verum conficeretur, offerretur, dispensaretur, modò aliis sacris signis fidelis populus sanctificaretur. Scimus denique, potestatem episcopalis

ju-

jurisdictionis adquiri jure communi Episcopo statim ac electus est, & confirmatus, utut necdum subsecuta consecratio sit. Undenam id commodius repeti potest,

quam ex eo, quod jure Gentium Sacerdotum Principes dicebantur jurisdictionem nancisci, statim ac à populo designati, confirmatique fuissent?

CAPUT II.

De variis Jurisdictionis Ecclesiasticæ Partitionibus.

EX iis, quæ præfatus sum de ecclesiasticæ jurisdictionis natura, quando præsertim tradidi, jurisdictionis nomen latius patere in jure ecclesiastico, quam jure civili Romanorum, & vi sua significare quamcumque sacrarum officiorum potestatem, ea tantum excepta, quæ ordinis appellatur; ex eo etiam quod ecclesiastica jurisdictionis diversum finem habeat ab eo, quem habet jurisdictionis civilis, propterea quod illa ad supernam Patriam homines dirigat, interea etiam doceat, quibus modis ac rationibus Deus colendus est, atque ipsa religio in Deum vel firmanda, vel propaganda; facilè colligitur, multas quidem esse vulgares civilis jurisdictionis partitiones, quæ ecclesiasticæ etiam jurisdictioni conveniunt, attamen nonnullas existere jurisdictioni ecclesiasticæ singulares. Operosa res esset, universas referre: tantum eas expendam, quæ celebriores sunt, atque utiliores.

In primis ecclesiastica jurisdictionis alia dicitur interni, alia externi fori. Quæ fori interni jurisdictionis appellatur, præcipuè, & directò refertur ad singularem uniuscujusque fidelis spiritualem utilitatem, nec nisi secundariò in utilitatem publicam, utpotè quæ ex privatorum utilitate coalescit. Exercetur autem in Sacramentis administrandis pro modo, & ordine illius, qui eadem jurisdictione pollet, in Sacramentalibus similiter faciendis, in orationibus publicis fundendis, documentis, admonitionibus, atque his similibus, quæ cum leniora officia sint, non nisi latiore significatione jurisdictionis esse dicuntur. Hinc magis propriè jurisdictionis appellatur, quæ in foro

externo consistit, utpotè quæ valdè similis est, salvo potestatis utriusque discrimine, jurisdictioni illi, quæ publicis magistratibus competit, & publicam utilitatem directò curat, quamquam secundariò etiam foveat privatorum utilitatem singularem. Ista est, qua jurgis de dogmatibus fidei, de morum doctrina, de disciplina subortis lata sententia finis imponitur, leges, edictaque salubria conduntur, legitimisque pœnis rei criminum coercuntur. Quinque exinde collataria deducuntur. Primum est, in hoc etiam jurisdictionem ecclesiasticam distingui abs jurisdictione civili; nam civilis jurisdictionis non in interno, sed in externo tantum foro consistit, quia civilis jurisdictionis directò tendit ad bonum societatis, seu ad publicam utilitatem, nec nisi secundariò in utilitatem privatorum. Secundum est, sano modo intelligi oportere vulgare adagium, quo fertur, Ecclesiam non judicare de internis; nimirum ita, ut referatur ad jurisdictionem fori externi, non fori interni. Corpus Ecclesiæ, seu universitas fidelium sensibilis est, ac propterea jurisdictionis, quæ respicit universitatem, non potest ea afficere, quæ latent in intimo singularium fidelium animo. At quod attinet ad peccatum dammandum, ad corrigendum, ad suadendum, vel dissuadendum, etiam intima cordium secreta pervadit, & hæc est fori interni jurisdictionis. Ut exempla proferam, prohibet Ecclesia simoniam. Et interna sive mentalis, & externa simonia subjacet Ecclesiæ vetito; hoc tamen discrimine, ut internæ, sive mentalis simoniæ interdictum ad forum tantum externum pertineat eatenus, quatenus pœnis

B 2

ex-